

POSUDEK NA DIPLOMOVOU PRÁCI

Zdeňka Pištěka

MESIÁŠSKÝ MÝTUS

POSUZOVATEL: PROF. MILAN BALABÁN, religionista

Zdeněk Pištěk (ZP) odevzdal diplomovou práci (DP) na téma **MESIÁŠSKÝ MÝTUS** (MM). Práce byla přijata ETF UK 1.9.2009 (č.j. 23/09 – Trojanová), má všechny náležitosti, včetně poděkování Doc.P.Hoškovi; obsahuje celkem 89 stran, včetně bibliografie (s. 88-89). Z českých autorů se tu ocitli Balabán, Funda, Hejdánek, Patočka a Sadek, z židovských autorit Buber a Scholem, z velkých religionistů Frazer a Eliade.

DP se pohybuje na hranici mezi religionistikou a filosofií, popřípadě teologickou systematikou. Autor vychází z modelu „U“ : „Jedná se... o sestup z transcendentna, dolů do nehlubší propasti lidství... a následného výstupu zpět vzhůru“ (s.10). To neodporuje formulacím Apostolika. Ježíš je zde dosvědčen v rámci „Kristovského mýtu“ (dojem z O.Fundy?). U-koncepce je v různých náboženstvích, včetně křesťanského, táz. Obsahové přínosy jsou však diferentní. Nebo tomu tak není? Probírána jsou **přírodní božstva** Tammuz (správněji Tammúz nebo Tamúz), Adonis, Osiris (správněji Usire) atd. Užitečná by mohla být konfrontace s křesťanstvím, jež je také U-náboženstvím. Zvláště při setbě evangelia do pohanské půdy prosycené tisíciletou mytickou orientací. Především lze myslet na Mithrův kult. Mýtus má charakter **universality**. Universální „předžitost“ (můj výraz – mb) je něco, co musíme prožít a velmi aktivně (a ovšem i rituálně) procítit, není to pro nás nic abstraktního, je to něco, co my dýcháme s celým kosmem. ZP se opírá o Kerényiho, a ještě víc o Junga, který mluví o „vnitřní zkušenosti s numinóznem“ (s.11). Zvoleným, nebo tradicí předaným **symbolem** sami sebe ujišťujeme (nebo jsme ujišťováni), že jsme – v rovině té pravé skutečnosti – **mimo** rdousivou realitu svého pobytu na zemi, a při tom **uvnitř** skutečnosti samé. ZP cituje významně „Jsem ukřižován s Kristem...“ (Ga 2, 19-20 – s.34). Bez pomocné ruky mýtu se ve své nemytické víře neobejdeme. Ani L.Hejdánek, který má mýtus za skoro zlikvidovaný (s.58n), se neodvažuje mluvit o „jeho definitivním konci“, pouze konstatuje „degradaci absolutna“. Defakto však ideové pole ovládl **logos**. Vehnala se k nám **sekularizace**. Ve vztahu ke světu si však stojíme myticky, i když v moderním smyslu.

V kapitole Ježíš a Kristus (s.44nn) se diplomand vyrovnává se spisem Ježíš a mýtus o Kristu od Otakara Fundy. ZP se snaží Fundu pochopit a interpretovat ho vstřícně, zvláště Fundův dojem, že člověk (věřící) neztrácí, když kristovskou terminologii chápe jako mýtus, který lze přetavit v **kreativní naději**: vždyť odpouštějící člověk vstupuje do **budoucnosti**, Vrámování do kosmického obrazu Ježíše jakožto Krista nám dnes pomáhá, i když paradoxně, abychom neztratili ze zřetele samu věc evangelia. Církev (ani „obecný člověk“) však dnes nezápasí s gnosticizmem a klasickými herezemi, nýbrž s **ateismem praktického rázu**, Bůh buď není nebo nepůsobí. Skoro na závěr se autor důmyslné práce věnuje i **kabale**, kterou konfrontuje s mesiášským principem. Zajímavě mluví Pištěk o tzv. *cimcum* – Božím razantním sebestažení, což lze pochopit jako výklad starozákonního mesiášství. Na konci svého spisku připouští ZP nehotovost svého pojetí a „potíže růstu“ při ne-věčném pojetí víry, jak je nastínil L.Hejdánek.

HODNOCENÍ Pištěkova práce je nejen pilná, ale i odvážná. Vyrovnává se s pověstnou publikací O.Fundy i s některými statěmi Hejdánkovými. O kabalu spíše jen brká. Ukazuje, že s otázkou mýtu a novozákonní christologie zdaleka nejsme jako teologové hotovi. Poněkud ruší některé chybičky, zvláště některá prkenná fráze.

Navrhuji vysoké hodnocení (A – B) Milan Balabán, Praha 8.9.2009

